

דעם 11טן ביזן 13טן יוני איז אין דיסלדארף פֿאַרגעקומען די צווייטע קאָנפֿערענץ וועגן ייִדישע שפּראַך־סטרוקטורן. היינטיקע צייטן קען זיך דאַכטן, אַז נייע ייִדיש־קאָנפֿערענצן מאַכן זיך יעדן מאָנטיק און דאָנערשטיק, אָבער דווקא וועגן דער ייִדישער לינגוויסטיק זינען זיי טאַקע זעלטן. והאַראַיה — די פֿריערדיקע קאָנפֿערענץ אין דער דאָזיקער סעריע איז געווען מיט גאַנצע צען יאָר צוריק, אין רעגנסבורג. כאָטש די ביידע לינגוויסטן־קאָנפֿערענצן זינען פֿאַרגעקומען אין דייטשלאַנד, איז דאָס נישט קיין בולטער סימן, אַז דער אינטערעס אין דער ייִדישער לינגוויסטיק איז אויסגעשטאַרבן אין אַנדערע לענדער: אויף דער איצטיקער קאָנפֿערענץ זינען זעקס רעדנערס געקומען פֿון אַמעריקע און בלויז דריי פֿון דייטשלאַנד.

אַ באַליבטע טעמע ביי די לינגוויסטן איז דאָס חסידישע ייִדיש. דובֿ־בער קערלער האָט זיך באַקלאָגט וועגן דער פֿאַראַרעמטקייט פֿונעם היינטיקן דור חסידים, וועגן דער אַלגעמיינער אומעבֿרהדיקייט אין ייִדיש, אַז דער יונגער דור לייענט נישט גענוג ייִדיש, פֿדי אויפֿצוהאַלטן די קולטורשפּראַך. די אַנדערע לינגוויסטן זינען געווען מער אָפּטימיסטיש וועגן די היינטיקע אַנטוויקלונגען, כאָטש זייער פֿאַרשונג האָט מערסטנס אויך געוויזן, ווי אַזוי די שפּראַך איז געוואָרן אַרעמער און ניט רייכער. חיה־רחל נאָווע, וואָס זי איז אַליין אַ סאַטמערער פֿון קרית־יואל, האָט פרעזענטירט איר פֿאַרשונג וועגן דער לענג פֿון די וואָקאַלן ביי די פֿאַרשיידענע דורות חסידים. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז בייַם ייִנגערן דור ווערן די לאַנגע וואָקאַלן אַלץ קירצער, אַזוי אַז זיי וועלן זיך אַפֿשר צונויפֿפֿאַלן מיט די קורצע וואָקאַלן. ס'איז בייַ זיי שוין שווער צו דערקענען דעם חיליק צווישן אַזעלכע ווערטער ווי "האַנט" /hant/ און "היינט" /ha:nt/. דלית אַסולין האָט אויסגעפֿאַרשט דעם אופֿן, ווי אַזוי חסידים דריקן אויס דעם באַגריף "וואָס עס זאָל נישט זיין", "ווער עס זאָל נישט זיין" אַאָז"וו. אַמעריקאַנער חסידים ניצן דערבייַ דעם דייטשמעריזם "וואָס אימער", "ווער אימער", בשעת חסידים אין ישׂראל ניצן נאָך די אַלטע סטרוקטור. פֿון לאַנדאָן איז געקומען אַ גרופּע לינגוויסטן, קריסטאָ אסתר סענדרוי, לילי קאַהן, און זאָ? בעלק, וואָס זיי פֿאַרשן דעם אונטערגאַנג פֿון דער סיסטעם פֿון בייגפֿאַלן בייַ

חסידים אין ענגלאַנד. זיי האָבן באַוווּזן סטאַטיסטיש, אַז די אַלטע סיסטעם מיט דער/די/דאָס רעדט מען נישט מער — היינט זאָגט מען בלויז "דע" /də/.

כאָטש די קאָנפֿערענץ איז אָפֿיציעל געווען פֿאַרבונדן מיטן פראָיעקט אָנגעפֿירט פֿון לאה שעפֿער "סינטאַקס פֿון מיזרח־ייִדישע דיאַלעקטן", וואָס איז באַזירט אויף די דאָטן פֿונעם אַמאָליקן ייִדישן שפראַך־ און קולטור־אַטלאַס, האָט בלויז איין רעדנער געניצט די דאָזיקע דאָטן: ייִרג פֿליישער. ער האָט אויסגעפֿאַרשט רעלאַטיווע זאָצן פֿונעם טיפ "די פען מיט וועלכער ער שרייבט". עס ווײַזט זיך אַרויס, אַז אין געוויסע דיאַלעקטן האָט מען געניצט גאָר טשיקאַווע סטרוקטורן ווי "די פען וווּ ער שרייבט דערמיט" אָדער "די פען מיט דעם וואָס ער שרייבט". וואַלענטינאַ פֿעדזשענקאַ פֿון פֿאַריז האָט דערקלערט די סטרוקטורן "ווען איך זאָל געווען וויסן" און "ווען איך וואָלט געווען געוויסט", וווּ מע שטופט אַריין דעם פֿאַרטיציפ "געווען", וואָס וואָלט געדאַרפֿט זײַן איבעריק.

לענאַ לוטשינאַ האָט גערעדט וועגן רעפֿלעקסיווע ווערבן, וואָס ייִדיש האָט אַ סך מער פֿון זיי ווי דייַטש, אַ דאַנק דער סלאַווישער השפּעה. דאַליט אַסולין האָט מיר געזאָגט פֿריוואַט, אַז כאָטש בײַ חסידים אין ישראל איז די צאָל רעפֿלעקסיווע ווערבן ווידער געפֿאַלן, מסתמא ווײַל עס פֿעלט איצט די סלאַווישע סבֿיבֿה. שמעון נויבערג האָט באַשריבן אַ קלאַס ווערבן פֿון לשון־קודש פֿונעם טיפ דרשענען און גנבֿענען, מיט אַ פתח אונטערן ערשטן אות. די דאָזיקע ווערבן, האָט ער אויסגעדריקט די השערה, זײַנען אָפֿשר גאָר אַלט און גײַען אָפֿשר צוריק טויזנט יאָר צו דער תקופֿה פֿאַר ייִדיש, ווען ייִדן האָבן גערעדט ייִדיש־פֿראַנצייזיש (לעזיש).

סטעפֿען קראָג האָט גערעדט וועגן דייַטשמעריש, אייזיק בלימאַן האָט דערציילט וועגן דעם טאָוטאַלאָגישן אינפֿיניטיוו (עסן עסט זיך, טרינקען טרינקט זיך), און אַנדערע פֿאַרשער האָבן דערציילט וועגן נאָך ווונדערלעכע פֿענאָמענען. אָבער אַזוי ווי ס'איז אָפֿט געווען איבער מײַנע כוחות, האָב איך נישט וואָס צו זאָגן וועגן זיי. זאָלן די פֿאַראינטערעסירטע וואָרטן צו לײַענען די אַרטיקלען וועגן די דאָזיקע טעמעס, וואָס וועלן זיכער דערשײַנען, אָדער אין אַ ספּעציעלן קאָנפֿערענץ־באַנד, אָדער אין די לינגוויסטישע זשורנאַלן.

נאָך דריי טעג לערנען און פאַרברענגען צוזאַמען מיט אַלטע און נייע פֿריינד איז
אַלעמען געווען שווער זיך צו געזעגענען און זיך אומצוקערן פֿון וואַנען מען איז
געקומען. אָבער עס האָבן זיך שוין געהערט קלאַנגען, אַז געוויסע באַטייליקטע
ווילן אַרגאַניזירן אַ דריטע קאָנפֿערענץ אין דער סעריע, וואָס וועט אַפֿשר
פֿאַרקומען אין לאַנדאָן. לאַמיר האָפֿן, אַז מע וועט נישט נאָך אַ מאָל דאַרפֿן
וואַרטן צען יאָר זיך צו זען!